

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Кафедра нової та новітньої історії

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор

д.х.н., проф. Холін Ю.В.

“ _____ ” _____ 2016 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

**«Історія західних і південних слов'ян:
з середини ХІХ ст. до сучасності»**

Програма загального курсу для студентів ІV курсу історичного факультету

спеціальність (напрямок) – 6.020302 історія
спеціалізації – нова та новітня історія, археологія, архівознавство, історіографія та
джерелознавство, історія стародавнього світу та середніх віків, історія України, історія
Східної Європи
факультет – історичний

2016 / 2017 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою історичного факультету

“ 20 ” вересня 2016 року, протокол № 9

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Пугач Є. П., кандидат історичних наук, професор.

Програму схвалено на засіданні кафедри нової та новітньої історії

Протокол від “ 31 ” серпня 2016 року № 1

Завідувач кафедри д.і.н., проф. Станчев М. Г.

_____ Станчев М. Г.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією історичного факультету

Протокол від “ 9 ” вересня 2016 року № 1

Голова методичної комісії історичного факультету

_____ Тумаков О. І.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Історія західних і південних слов'ян: із середини XIX ст. до сучасності. На середину XIX ст. усі зарубіжні слов'янські народи були поневолені і знаходилися в складі інших держав, у багатьох із них ще не завершився процес національної самоіндифікації. Вони вбачали своїм головним завданням боротьбу за автономію у складі своїх метрополій з перспективою отримання незалежності і створення державності. Це було головним змістом їх політичного життя аж до Першої світової війни. В цей період у них складається партійно-політична система і формуються національні програми. Болгари, серби і чорногорці, що отримали свою державність за рішенням Берлінського конгресу великих держав у 1878 р., орієнтувалися на європейські імперії, де протікав процес модернізації. Сподівання цих молодих балканських держав на їх допомогу у справі «європеїзації» своїх країн виявилися марними. Назривала перша імперіалістична війна за переділ вже поділеного світу і великі держави переслідували лише власні інтереси, що проявилось в анексії Босні і Герцоговини Австро-Угорщиною і політикою цих держав під час Балканських війн 1912–1913 рр.

Історія західних і південних слов'ян: з середини XIX в. до сучасності. В результаті Першої світової війни розпалися Австро-Угорська, Російська, Німецька та Османська імперії, і зарубіжні слов'янські народи отримали можливість створити незалежні держави. Але, як невдовзі з'ясувалося, ця незалежність виявилась хиткою і нестабільною. Королівство сербів, хорватів і словенців (з 1929 – Югославське), Чехословацька і Польська республіки виникли як багатонаціональні держави, в яких не були вирішені національні питання, що породило автономістські рухи в міжвоєнний період існування цих держав і стало причиною їх внутрішньої слабкості. З другого боку, чотири слов'янські держави стали «розмінною монетою» в зовнішній політиці «гарантів» їх незалежності. Врешті решт вони були кинуті напризволяще в період зростання агресії гітлерівської Німеччини і знову втратили незалежність і державність, а Болгарія перетворилася в сателіт «третього рейха».

Разгром країнами антигітлерівської коаліції Німеччини, Італії і Японії, вирішальну роль в якому відіграв Радянський Союз, створили нову геополітичну ситуацію в Європі і визначили долю зарубіжних слов'янських народів. Вони опинилися у сфері впливу СРСР і це привело до встановлення тоталітарних режимів у відроджених слов'янських державах. На протязі декількох десятиліть в них здійснювався експеримент з будівництва соціалізму радянського зразка. В СФРЮ були спроби побудувати «югославський соціалізм» при збереженні тоталітарного характеру режиму.

Обмежений суверенітет ПНР, ЧССР і НРБ, неефективність економіки, обмеження прав і свобод громадян викликали анти тоталітарні виступи, особливо в Польщі і Чехословаччині. В кінцевому результаті наприкінці 80-х – на початку 90-х рр. XX ст. соціалізм, що тримався на тоталітарних режимах, потерпів крах в результаті демократичних революцій, посттоталітарні країни здійснили перехід до парламентської демократії і ринкових відносин і визначили свій курс на євроінтеграцію. Словаки, хорвати, словенці, македонці, босняки і чорногорці отримали, нарешті, свої незалежні держави, хоча в Босні і Герцоговині та Хорватії це супроводжувалося кривавою громадянською війною. В Македонії до цього часу не вирішено питання про її остаточне міжнародне визнання. Не до кінця вирішено політичні та економічні питання в конфедерації Босні і Герцоговини. Гострою є і ситуація з міжнародним визнанням незалежності Косово, що формально залишається територією Сербії.

Потребує аналізу політичне, економічне і соціальне становище в слов'янських країнах, що стали членами ЄС і НАТО.

К середине XIX в. все зарубежные славянские народы были порабощены и находились в составе других государств, во многих из них еще не завершился процесс национальной самоиндификации. Они видели своей главной задачей борьбу за автономию в составе своих метрополий с перспективой обретения независимости и создания государственности. Это было главным содержанием их политической жизни вплоть до Первой мировой войны. В этот период у них складывается партийно-политическая система и формируются национальные программы. Болгары, сербы и черногорцы, получившие свою государственность по решению Берлинского конгресса великих держав в 1878 г., ориентировались на европейские империи, где протекал процесс модернизации. Надежды этих молодых балканских государств на их помощь в деле «европеизации» своих стран оказались тщетными. Назревала первая империалистическая война за передел уже поделенного мира и великие державы преследовали лишь собственные интересы, что проявилось в аннексии Боснии и Герцеговины Австро-Венгрией и политикой этих государств во время Балканских войн 1912-1913 гг. В результате Первой мировой войны распались Австро-Венгерская, Российская, Германская и Османская империи, и зарубежные славянские народы получили возможность создать независимые государства. Но, как вскоре выяснилось, эта независимость оказалась шаткой и нестабильной. Королевство сербов, хорватов и словенцев (с 1929 - Югославское), Чехословацкая и Польская республики возникли как многонациональные государства, в которых не были решены национальные вопросы, что породило автономистские движения в межвоенный период существования этих государств и стало причиной их внутренней слабости. С другой стороны, четыре славянские государства стали «разменной монетой» во внешней политике «гарантов» их независимости. В конце концов они были брошены на произвол судьбы в период роста агрессии гитлеровской Германии и опять потеряли независимость и государственность, а Болгария превратилась в сателлит «третьего рейха». Разгром странами антигитлеровской коалиции Германии, Италии и Японии, решающую роль в котором

сыграл Советский Союз, создали новую геополитическую ситуацию в Европе и определили судьбу зарубежных славянских народов. Они оказались в сфере влияния СССР и это привело к установлению тоталитарных режимов в возрожденных славянских государствах. На протяжении нескольких десятилетий в них осуществлялся эксперимент по строительству социализма советского образца. В СФРЮ были попытки построить «югославский социализм» при сохранении тоталитарного характера режима. Ограниченный суверенитет ПНР, ЧССР и НРБ, неэффективность экономики, ограничения прав и свобод граждан вызвали антитоталитарные выступления, особенно в Польше и Чехословакии. В конечном итоге в конце 80-х - начале 90-х гг. социализм, который держался на тоталитарных режимах, потерпел крушение в результате демократических революций, посттоталитарные страны осуществили переход к парламентской демократии и рыночным отношениям и определили свой курс на евроинтеграцию. Словаки, хорваты, словенцы, македонцы, боснийцы и черногорцы получили, наконец, свои независимые государства, хотя в Боснии и Герцеговине и Хорватии это сопровождалось кровавой гражданской войной. В Македонии до сих пор не решен вопрос о ее окончательном международном признании. Не до конца решены политические и экономические вопросы в конфедерации Боснии и Герцеговины. Острой является и ситуация с международным признанием независимости Косово, формально остающийся территорией Сербии. Требуется анализа политическое, экономическое и социальное положение в славянских странах, ставших членами ЕС и НАТО.

History of western and southern Slavs: from the mid-nineteenth century. to the present. By the middle of the XIX century all the foreign Slavic peoples were enslaved and were a part of other states, many of them have not yet completed the process of national self-identification. They saw their main task in struggle for autonomy within their metropolitan areas with the prospect of independence and the establishment of the statehood. This was the source of their political life until the First World War. During this period, they have formed the party-political system and created the national programs. The Bulgarians, Serbs and Montenegrins who received their statehood by the decision of the Berlin Congress in 1878 focused on the European empires to enter the process of modernization. The expectations of the young Balkan states for the help in "Europeanization" process were in vain. Brewing the first imperialist war they faced the redivision of the already divided world, when the great powers pursued only their own interests, as was manifested in the annexation of Bosnia and Herzegovina by Austria-Hungary, and the politics of these countries during the Balkan Wars in 1912-1913.

As a result of World War I the Austro-Hungarian, Russian, German and Ottoman empires broke up, and foreign Slavic peoples were able to create an independent state. But, as it soon became clear that independence was a shaky and unstable. Kingdom of Serbs, Croats and Slovenes (from 1929 - Yugoslav), Republic of Poland and Czechoslovakia emerged as a multinational state in which there were outstanding national issues that led to autonomist movements in the interwar period. The existence of these states was the cause of their intrinsic weakness. On the other hand, the four Slavic states have become "bargaining chip" in "guarantors" foreign policy for their independence. In the end they were abandoned to their fate during the growing aggression of Nazi Germany, and again lost the independence and statehood, and Bulgaria became a satellite of the "Third Reich".

In the defeat of Hitler coalition countries, Germany, Italy and Japan, in which a crucial role was played by the Soviet Union, created a new geopolitical situation in Europe and determined the fate of foreign Slavic peoples. They were in the Soviet sphere of influence and this has led to the establishment of totalitarian regimes in the restored Slavic states. For several decades, they carried out an experiment in building socialism in a soviet way. In Yugoslavia there were made an attempts to build a "Yugoslav socialism," while preserving the character of the totalitarian regime.

Limited sovereignty of the NDP, Czechoslovakia and the NRB, the inefficiency of the economy, restrictions on the rights and freedoms of citizens were called anti-totalitarian, especially in Poland and Czechoslovakia. Finally, in the late 80s - early 90s socialism, which was held at totalitarian regimes, crashed as a result of democratic revolutions, and totalitarian countries have made the transition to parliamentary democracy and European integration. Slovaks, Croats, Slovenes, Macedonians, Bosnians and Montenegrins were, finally, independent states, although in Bosnia and Herzegovina and Croatia, this process was accompanied by a bloody civil war. In Macedonia the question of its final international recognition is still not resolved. The political and economic issues in the confederation of Bosnia and Herzegovina are not settled down. The situation with the international recognition of Kosovo independence, which formally remains the territory of Serbia, was also difficult.

The analysis of political, economic and social situation in the Slavic countries, the members of the EU and NATO, is essential.

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Історія західних і південних слов'ян: з середини XIX ст. до сучасності» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки бакалавр

напряму історія
спеціальності 6.020302 Історія
спеціалізації нова та новітня історія, археологія, архівознавство, історіографія та джерелознавство, історія стародавнього світу та середніх віків, історія України, історія Східної Європи

Предметом вивчення навчальної дисципліни є Історія західних та південних слов'ян в новий та новітній час

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Слов'янські народи та держави Центральної та Південно-Східної Європи у другій половині XIX – на початку XX ст.
2. Зарубіжні слов'янські країни у період між світовими війнами (1918 – 1939 рр.)
3. Польща, Чехословаччина, Болгарія, Югославія за часів тоталітаризму та демократичних революцій.
4. Історія сучасних слов'янських держав Центрально-Східної Європи. Отримання незалежності Сербії, Чорногорії та їх розвиток в останній третині XIX - на початку XX ст.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою є вивчення історії боротьби зарубіжних слов'янських народів за визнання їх ідентичності та державності, політичного, економічного та культурного розвитку їх незалежних держав в новий та новітній час.

1.2. Основним завданням є засвоєння основних етапів боротьби слов'янських народів за незалежність, з їх зміцнення та визначення їх місця в європейській та світовій історії

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати *стан внутрішньої і зовнішньої політики кожної країни, основні тенденції їх розвитку у різні періоди їх історії, основну хронологію подій*, основний фактичний матеріал, отримати навички робити самостійні висновки, пошуку нових знань, викладу отриманих знань в письмових роботах, включаючи студентські наукові дослідження.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів - 5	Галузь знань 0203 Гуманітарні науки Напрямок підготовки: Історія	денна форма навчання НОРМАТИВНА	заочна форма навчання НОРМАТИВНА
Розділів - 2	Спеціальність: 6.020302 “Історія”	Рік підготовки	
Індивідуальне науково-дослідне завдання - курсові, дипломні роботи бакалаврів		4-й	5-й
Загальна кількість годин 180 (64+116)	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Семестр	
		7й	10-й
		Лекції	
		64 год.	22 год.
		Практичні, семінарські	
		НЕМАЄ год.	НЕМАЄ год.
		Самостійна робота	
		116 год.	86
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 год. самостійної роботи студентів - 7,25 год.		ІНДЗ: курсові, дипломні бакалаврів	
		Вид контролю: поточний - контрольні роботи, підсумковий - екзамен	

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ №1

Слов'янські народи та держави Центральної та Південно-Східної Європи у другій половині XIX – на початку XX ст.

ТЕМА I:

Зарубіжні слов'янські народи у період переходу до модернізації Європи. Їх становище, головні політичні і економічні завдання та шляхи їх вирішення.

Слов'янські народи у складі Австро-Угорщини

Чехи

Національно-визвольний рух. Австрославізм. Особливості економічного розвитку, перехід до корпоративного капіталізму. Становище у період Першої світової війни. Празький національний комітет та Чехословацька національна рада в Парижі.

Словенські землі

Політичне і економічне становище у складі Цислейтанії. Специфіка національно-визвольного руху. Національна програма словенців на заключному етапі Першої світової війни.

Боснія і Герцоговина

Окупація Боснії і Герцоговини австрійськими військами. Особливості її статусу в складі Австрійської імперії. Анексія 1908 р., проведення реформ.

Словаччина

Політичне та економічне становище в складі Транслейтанії. Національно-визвольний рух, словацько-чеські зв'язки. Словаччина в роки Першої світової війни. Зародження ідеї створення спільної з чехами держави.

Хорватські землі

Хорватська бановина під час революції 1848 р. Хорватсько-угорська угода. Обмежена автономія у складі Трансильванії. Політичний та економічний розвиток. Зародження ідеї панхорватизму. Хорватські землі на заключному етапі Першої світової війни.

Галичина і Ладимерія у складі Цислейтанії

Особливості національно-визвольного руху поляків і українців. Польські і українські політичні партії. Економічне становище. Польські організації у краї напередодні та на початку Першої світової війни.

Польські землі у складі Росії

Реформи в Росії та їх вплив на Королівство Польське. Розвиток промисловості. Невирішеність аграрного питання. Повстання 1863 р. та його наслідки. Ліквідація залишків автономії Королівства Польського, посилення русифікації. Революція 1905 р. та польські політичні партії. Програми вирішення національного питання. Початок Першої світової війни, маніфести воюючих сторін з польського питання. Польські легіони та їх участь у війні. Окупаційний німецько-австрійський режим у колишньому Королівстві Польському.

Польські землі у складі Німецької імперії

Особливості політичного і економічного становища. Здійснення політики "понімення". Боротьба прусських і польських поміщиків за володіння землею. Причини обмеженого характеру польського національного руху в Німеччині на початку ХХ ст.

Болгарія

Створення Болгарського князівства. Приєднання Східної Румелії. Політичний та економічний розвиток у 1878-1908 рр. Проголошення Болгарського царства. Наслідки Балканських війн для Болгарії. Участь Болгарії у Першій світовій війні.

Сербія

Сербське князівство у складі Туреччини. Отримання повної незалежності. Проголошення королівства. Політична боротьба в Сербії в останній чверті ХІХ – на початку ХХ ст. Залежність Сербії від Австро-Угорщини. Державний переворот 1903 р. – зміна політичного курсу держави. Участь Сербії в Балканських війнах, приєднання Вардарської Македонії. Боротьба Сербії проти агресорів у 1914-1915 рр. Тимчасова її окупація австрійськими, німецькими та болгарськими військами.

Чорногорія

Виникнення Чорногорського князівства у складі Туреччини. Роль митрополитів у становленні державності. Отримання повної незалежності, розширення території. Політичний і економічний розвиток на початку ХХ ст. Участь у Балканських війнах. Участь у Першій світовій війні, втрата незалежної держави.

Македонія

Македонські землі у складі Османської імперії після Берлінського конгресу 1878 р. Економічне становище. Зародження національно-визвольного руху македонців. Розподіл Македонії між Сербією, Грецією та Болгарією після Балканських війн 1912-1913 рр.

контроль – письмова робота.

Максимальна оцінка за розділ № 1 – 20 балів.

Критерії оцінки:

20 балів – повна відповідь на запитання і тести, зокрема встановлення причинних зв'язків, точність дат і прізвищ, обґрунтованість висновків.

15 балів – в основному вірні відповіді на запитання і тест, незначні упущення при згадуванні дат і прізвищ.

10 балів – часткова вірна відповідь на запитання і тест.

0 балів - за умови відсутності без поважних причин на письмовій контрольній роботі .

Розділ № 2

ТЕМА II:

Зарубіжні слов'янські країни у період між світовими війнами (1918 – 1939 рр.)

Зарубіжні слов'янські народи під час Першої світової війни

Зміна геополітичної ситуації в Європі після Першої світової війни. Розпад європейських імперій (Австро-Угорщини, Німеччини, Росії, Туреччини). Поява нових незалежних держав. Боротьба між автократією і демократією в зарубіжних слов'янських державах. Мала Антанта, Балканська Антанта.

Чехословацька республіка (1918 –1939 рр.)

Виникнення Чехословацької республіки. Встановлення кордонів, створення єдиного народногосподарського комплексу. Вирішення національного питання (статус словаків, німців, закарпатських українців). Конституція 1920 р. Становлення парламентської демократії, механізми її реалізації.

Економічний розвиток республіки у 20-30-х роках. Боротьба словаків і німців за автономію. Чехословаччина у системі міжнародних відносин.

Загострення міжнаціональних відносин наприкінці 30-х років. Мюнхенська змова проти Чехословаччини. Окупація Німеччиною Судетської області. Проголошення автономії Словаччини. Друга республіка в Чехословаччині, причини її падіння. Створення Словацької республіки. Встановлення протекторату Німеччини над Богемією і Моравією.

Польська республіка (1918 –1939 рр.)

Проголошення Польської республіки. Вирішення питання про її кордони. Польсько-російська війна. Становлення державності, прийняття конституції, політична структура суспільства, політична боротьба в першій половині 20-х років ХХ ст., національне питання. Створення єдиного народно-господарського комплексу, розвиток економіки в 20-х роках.

Польська республіка в системі міжнародних відносин в 20-х роках.

Державний переворот 1926 р., встановлення “Санційного режиму”, його характерні риси. Конфлікт опозиції з режимом. Посилення авторитаризму в 30-х роках. Польща між Заходом і Сходом. Участь Польщі у міжнародних конфліктах в Європі.

Польсько-німецькі і польсько-радянські відносини. Пакт Ріббентропа – Молотова і Польща. Напад Німеччини на Польщу, окупація Радянським Союзом “східних кресів”. Втрата Польщею незалежності.

Королівство сербів-хорватів-словенців (КСХС) – Югославське королівство (1918-1941 рр.)

Створення Королівства сербів, хорватів і словенців. Труднощі при створенні єдиного народно-господарського комплексу. Гострі міжнаціональні протиріччя. КСХС у системі міжнародних відносин у 20-х роках ХХ ст. Державний переворот

1929 р. та його наслідки. Політичне і економічне становище Королівства в 30-х роках. Створення Хорватської бановини у складі Югославського королівства. Ліквідація незалежності Югославії в результаті агресії Німеччини та Італії.

Болгарія в 1918 – 1941 рр.

Участь Болгарії у Першій світовій війні та її наслідки для країни. Уряд БЗНС та спроби проведення реформ. Державний переворот 1923 р. Загострення класового протистояння в середині 20-х років. Політичне і економічне становище країни в 30-х роках ХХ ст. Встановлення монархічної диктатури Бориса III. Втягування Болгарії у Другу світову війну на боці блоку фашистських держав.

Контроль – письмова робота

Максимальна оцінка за розділ № 2 – 20 балів.

Критерії оцінки:

20 балів – повна відповідь на запитання і тести, зокрема встановлення причинних зв'язків, точність дат і прізвищ, обґрунтованість висновків.

15 балів – в основному вірні відповіді на запитання і тест, незначні упущення при згадуванні дат і прізвищ.

10 балів – часткова вірна відповідь на запитання і тест.

0 балів - за умови відсутності без поважних причин на письмовій контрольній роботі .

Розділ 3:

Польща, Чехословаччина, Болгарія, Югославія за часів тоталітаризму та демократичних революцій.

Зарубіжні слов'янські народи під час Другої світової війни

Виникнення двополярного світу після Другої світової війни. “Холодна війна”. Режим “народної” демократії в країнах Центрально-Східної Європи. Роль Інформбюро комуністичних та робітничих партій у встановленні тоталітарних режимів в цих країнах. Загальні риси лівототалітарних режимів. Створення Ради економічної взаємодопомоги (РЕВ), спроби соціалістичної економічної інтеграції. Варшавський договір та його роль у військово-політичній системі соціалістичних країн. Особливості антитоталітарних рухів у країнах Центрально-Східної Європи. Демократичні революції кінця 80 - початку 90-х років ХХ ст. Розпад соціалістичної системи. Основні тенденції переходу країн Центрально-Східної Європи до парламентської демократії і ринкових відносин. Розпад Югославії і наслідки для народів Балканського півострова. Євроінтеграція країн Центрально-Східної Європи.

Польська народна республіка

Особливості Руху Опору в польських землях під час Другої світової війни. Відновлення незалежності Польщі, вирішення питання про її кордони. особливості режиму “народної” демократії у ПНР. Встановлення тоталітарного режиму. Політичні репресії у 1947-1953 рр. Проведення соціалістичної індустріалізації та її наслідки для країни. Невдачі у здійсненні кооперування сільського господарства. Відносини католицької церкви і держави. Антитоталітарний виступ у Познані в 1956 р. VIII пленум ЦК ПОРП. Обіцянки реформ В. Гомулкою та їх реалізація. Суспільно-політичний рух у 1968 р. Анти тоталітарне повстання в прибалтійських містах у грудні 1970 р.

Епоха Е. Герека, провал спроб проведення економічних реформ. Формування правозахисних організацій.

Політична і економічна криза на початку 80-х років. Створення незалежних профспілок “Солідарності”. Введення військового стану та його наслідки для ПНР. Невдалі спроби нормалізації політичного та економічного становища у 80-х роках ХХ ст. Проведення “круглого столу”. Перші вільні парламентські вибори.

Демонтаж тоталітарної системи. “Шокова терапія” Бальцеровича. перехід до парламентської демократії. Здійснення приватизації, перехід до ринкових відносин. Євроінтеграція Польської республіки. Сучасне політичне і економічне становище. Польсько-українські відносини.

Чехословаччина у 1945 – 1992 роках

Значення Словацького національного повстання 1944 р. у відродженні спільної держави чехів і словаків. Роль Національного фронту чехів і словаків у проведенні політичних та економічних реформ у перші післявоєнні роки. Державний переворот у лютому 1948 р. Встановлення комуністичної диктатури. Перехід до запровадження “радянської моделі соціалізму”. Політичні репресії 1948-1954 рр. Особливості соціалістичної індустріалізації і кооперування сільського господарства. Конституція 1960 р. у ЧССР. Назрівання політичної і економічної кризи у другій половині 60-х років ХХ ст.

“Празька весна” 1968 р., причини поразки демократичних сил.

Період так званої “нормалізації” у Чехословаччині. Хартія 77. Назрівання нової політичної кризи у 80-х роках.

“Оксамитова революція” 1989 р. Демонтаж тоталітарної системи у 1990 році, перехід до парламентської демократії та ринкових економічних відносин.

Мирне розлучення Чехії і Словаччини.

Болгарія в 1944 – 1989 рр.

Державний переворот 9 вересня 1944 р. Болгарія в період режиму “народної демократії”. Встановлення комуністичної диктатури. Запровадження “радянської моделі” соціалізму. Болгарія у період 35-річного правління Т. Живкова.

Федеративна Югославія у 1945 – 1991 роках

Національно-визвольна війна на теренах Югославії під час Другої світової війни. Проголошення ФНРЮ. Встановлення комуністичної диктатури, перехід до будівництва основ соціалізму. Конфлікт Тіто - Сталіна та його наслідки. Визначення “югославського шляху” соціалізму. Конституції 1963 р. та 1974 р., спроби побудувати “країну самосправного соціалізму”. СФРЮ в системі міжнародних відносин. Політична і економічна криза 80-х років ХХ ст. у СФРЮ.

Перехід до багатопартійної системи. Перемога в республіках на виборах 1990 р. блоків національних партій. парад суверенізації республік. Проблема сербської меншини в Хорватії, Боснії і Герцоговині. Спроби здійснення великосербської політики урядом С. Мілошевича. Початок громадянської війни в Хорватії. Роль ЮНА. Участь ООН у врегулюванні збройного конфлікту. Проголошення незалежності Македонії, суверенітету Босни і Герцоговини (без згоди сербського населення) Словенією і Хорватією. Декларації Ради Міністрів ЄС “Про Югославію” та “Про критерії визнання нових держав у Східній Європі і СРСР”.

Розділ 4: Історія сучасних слов’янських держав Центрально-Східної Європи. Отримання незалежності Сербії, Чорногорії та їх розвиток в останній третині ХІХ - на початку ХХ ст.

Демократичні революції в Польщі, Чехословаччині, Болгарії, Югославії.

Чеська республіка в 1993 – 2014 рр.

Територія, населення, економічний потенціал. Роль президента В. Гавела у здійсненні демократичних реформ. Функціонування політичної системи. Реституція. Завершення приватизації. Залучення іноземних інвестицій для

господарської модернізації. Економічні реформи в сільському господарстві. Участь Чеської республіки у Вишеградській організації. Курс на євроінтеграцію. Вступ до НАТО. Прийняття до Євросоюзу та його вплив на політичне і економічне життя країни.

Чесько-українські відносини.

Словацька республіка в 1993 – 2014 рр.

Становлення політичних партій. Боротьба за визначення курсу політичного та економічного розвитку, особливості приватизації у Словаччині. Участь у діяльності Вишеградської четвірки. Національне питання. Роль коаліційних урядів М. Дзюринди в переході до ринкової економіки та просуванні Словаччини до євроінтеграції. Вступ Словаччини до НАТО та ЄС. Сучасне політичне і економічне становище.

Словацько-українські відносини.

Словенська республіка в 1991 – 2014 рр.

Кроки Словенії на шляху до проголошення незалежності. “Дев’ятиденна війна”. Вихід із СФРЮ, прийняття Конституції Словенської республіки. Перехід до парламентської демократії в умовах багатопартійної системи. Особливості реформування економіки, її орієнтація на співробітництво з країнами ЄС. Врегулювання спірних питань з Хорватією та Італією. Вступ до НАТО та ЄС.

Хорватська республіка в 1991 – 2014 рр.

Референдум про вихід із СФРЮ у травні 1991 р. (без участі сербського населення). Створення Сербських автономних областей. Міжетнічний конфлікт. Етнічні чистки хорватських властей у Західній Славонії. Проголошення незалежності Хорватії у червні 1991 р. Бойові дії між частинами ЮНА та хорватськими військовими формуваннями. Рішення САО Країни про вихід із Хорватії.

Проголошення повної незалежності Хорватії у жовтні 1991 р. Об’єднання САО в Республіку Сербська Країна. Припинення бойових дій. Введення миротворчих сил ООН. Авторитарний режим президента Ф. Туджмана. Захоплення контрольованих сербами територій хорватськими військами у травні та серпні 1995 р. Відновлення територіальної цілості Хорватської республіки. Економічні реформи у другій половині 90-х років та на початку XXI століття. Президентство С. Месича, перехід до парламентської демократії. Курс на євроінтеграцію. Вступ Хорватії до ЄС та НАТО. Сучасне політичне та економічне становище.

Босна і Герцоговина в 1991 – 2014 рр.

Багатонаціональний склад населення. Загострення міжетнічних і конфесійних протиріччя на початку 90-х років. Прийняття Скупщиною Босни і Герцоговини (без участі сербів) меморандуму про суверенітет Босни і Герцоговини у жовтні 1991 р. Плебісцит серед сербського населення в листопаді 1991 р. за збереження Югославської федерації. Діяльність “міжнародної конференції по колишній Югославії”. Референдум з приводу проголошення незалежності Босни і Герцоговини у березні 1992 р. Визнання незалежності Босни і Герцоговини країнами ЄС та США. Проголошення Республіки Сербської Босни і Герцоговиною у квітні 1992 р. Вивід ЮНА із Босни і Герцоговини. Формування армії РС Босни і Герцоговини. Трьохрічна громадянська війна “етнічні чистки”. Створення мусульmano-хорватської федерації у березні 1994 р. Військова операція “Звільнена сила” проти військ РС Босни і Герцоговини. Дейтонські угоди. Створення конфедерації Республіка Босни і Герцоговини. Перебування миротворчого контингенту в Республіці Босна і Герцоговина. Відбудова країни. Гаазький трибунал з покарання військових злочинців громадянської війни в Босні

та Герцоговині. Сучасне політичне та економічне становище. Курс на євроінтеграцію.

Болгарія в 1990 – 2014 рр.

Перехід до багатопартійної системи. Крах тоталітарної системи. Боротьба між Болгарською соціалістичною партією (БСП) і Союзом демократичних сил (СДС) за подальші шляхи розвитку Болгарії. Економічна криза середини 90-х років. Створення валютної ради під егідою МВФ. Уряд Сімеона II. Труднощі на шляху економічної стабілізації. Курс на євроінтеграцію.

Вступ Болгарії до НАТО та ЄС. Сучасне політичне і економічне становище.

Болгаро-українські відносини.

Македонія в 1991 – 2014 рр.

Референдум про проголошення незалежності Республіки Македонія у вересні 1991 р. Проголошення Декларації про державний суверенітет Македонської республіки. Блокування визнання незалежної Македонії з боку Греції. Вирішення питання про назву країни та її символіку. Розвиток відносин із Сербією. Розміщення миротворчого контингенту ООН. Врегулювання відносин з Болгарією. Проблема албанської національної меншості в Республіці Македонія, збройний конфлікт та його вирішення. Труднощі переходу економіки до ринкових відносин. Республіка Македонія в системі сучасних міжнародних відносин.

Союзна Республіка Югославії 1992 – 2006 рр.

Проголошення Союзної Республіки Югославії у складі Сербії і Чорногорії. Санкції ООН проти СРЮ в 1992 – 1993 рр. Спроби модернізації економіки Сербії і Чорногорії. Перемога опозиції на місцевих виборах у Белграді та деяких великих містах. Обрання М. Джукановича президентом Чорногорії – курс на радикальні реформи в цій частині союзної держави. Проблема Косово в Сербії. Збройне протистояння Визвольної армії Косово з сербською армією і поліцією. Економічні санкції проти СРЮ. 84-денна військова операція США і НАТО проти Сербії 1999 р. Договір у Куманово. Фактичне відторгнення Косово від Сербії. Економічна та політична криза в Сербії. Суперечності Чорногорії і Сербії. Поразка С. Мілошевича на виборах 2000 р. Перехід в Сербії від авторитарного режиму до парламентської демократії. Розпад СРЮ.

Республіка Сербія в 2007-2014 рр.

Спроби відновлення економіки. Функціонування системи парламентської демократії. Сербія і проголошення незалежності Косово. Сербія в системі міжнародних відносин. Курс на євроатлантичну інтеграцію.

Республіка Чорногорія в 2007-2014 рр.

Функціонування парламентської демократії. Створення самостійного народно-господарського комплексу. Чорногорія в системі міжнародних відносин. Курс на євроатлантичну інтеграцію.

1. Слов'янські народи та держави Центральної та Південно-Східної Європи у другій половині XIX – на початку XX ст.
2. Зарубіжні слов'янські країни у період між світовими війнами (1918 – 1939 рр.)
3. Польща, Чехословаччина, Болгарія, Югославія за часів тоталітаризму та демократичних революцій.
4. Історія сучасних слов'янських держав Центрально-Східної Європи. Отримання незалежності Сербії, Чорногорії та їх розвиток в останній третині XIX - на початку XX ст.

4. Структура навчальної дисципліни

Назва тем	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		лекції	сем	інд		лекції	сем	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Розділ №1								
Слов'янські народи та держави Центральної та Південно-Східної Європи у другій половині XIX – на початку XX ст.								
ТЕМА 1 <i>Слов'янські народи у складі Австро-Угорщини</i>								
Чехи	2	2						
Словенські землі	2	2						
Боснія і Герцоговина	1	1						
Словаччина	1	1						
Хорватські землі	2	2						
ТЕМА 2: <i>Польські землі у складі Росії</i>	2	2						
ТЕМА 3: <i>Польські землі у складі Німецької імперії</i>	1	1						
Болгарія	2	2						
Сербія	2	2						
Чорногорія	1	1						
Разом	16	16						
Модуль 2								
Розділ №2								
Зарубіжні слов'янські країни у період між світовими війнами (1918 – 1939 рр.)								
ТЕМА 1 <i>Зарубіжні слов'янські народи під час Першої світової війни</i>	2	2						
ТЕМА 2 <i>Чехословацька республіка (1918 – 1939 рр.)</i>	2	2						
ТЕМА 3 <i>Польська республіка (1918 – 1939 рр.)</i>	4	4						
ТЕМА 4 <i>Королівство сербів-хорватів-словенців (КСХС) – Югославське королівство (1918-1941 рр.)</i>	4	4						
ТЕМА 5 <i>Болгарія в 1918 – 1941 рр.</i>	2	2						
Разом	14	14						
Розділ 3 III:								
Польща, Чехословаччина, Болгарія, Югославія за часів тоталітаризму та								

демократичних революцій.								
ТЕМА 1 <i>Зарубіжні слов'янські народи під час Другої світової війни</i>	2	2						
ТЕМА 2 <i>Польська народна республіка</i>	4	4						
ТЕМА 3 <i>Чехословаччина у 1945 – 1992 роках</i>	4	4						
ТЕМА 4 <i>Болгарія в 1944 – 1989 рр.</i>	2	2						
ТЕМА 5 <i>Федеративна Югославія у 1945 – 1991 роках</i>	4	4						
Разом	16	16						
Розділ IV: Історія сучасних слов'янських держав Центрально-Східної Європи								
ТЕМА 1 <i>Демократичні революції в Польщі, Чехословаччині, Болгарії, Югославії</i>	4	4						
ТЕМА 2 <i>Чеська республіка в 1993 – 2014 рр.</i>	2	2						
ТЕМА 3 <i>Словацька республіка в 1993 – 2014 рр.</i>	2	2						
ТЕМА 4 <i>Словенська республіка в 1991 – 2014 рр.</i>	2	2						
ТЕМА 5 <i>Хорватська республіка в 1991 – 2014 рр.</i>	2	2						
ТЕМА 6 <i>Босна і Герцоговина в 1991 – 2014 рр.</i>	2	2						
ТЕМА 7 <i>Болгарія в 1990 – 2014 рр.</i>	2	2						
ТЕМА 8 <i>Македонія в 1991 – 2014 рр.</i>	2	2						
ТЕМА 9 <i>Союзна Республіка Югославії (Сербії та Чорногорії) в 1992 – 2006 рр.</i>	2	2						

ТЕМА 10 <i>Республіка Сербія в 2007-2014 рр.</i>	1	1						
ТЕМА 11 <i>Республіка Чорногорія в 2007-2014 рр.</i>	1	1						
Разом за ТЕМОЮ IV	22	22						
Усього годин	72	72						

5, 6, 7. Семінарські, практичні і лабораторні заняття – не передбачені навчальним планом

8. Самостійна робота – 64 год.

№ п/п	Кількість годин	Тема та питання, які пропонується для КСР	Вид КСР (доповідь, реферат, контрольна робота, тестування, колоквіум)	Форма КСР (індивідуаль-но, з підгрупою, з групою, курсом)
1	2	Наленч Д., Наленч Г. Ю. Пилсудский: легенды и факты. – Москва, 1990.	Співбесіда	З групою
2	2	Погодин А. Л. История польского народа в XX веке. – М., 1915.	Співбесіда	З групою
3	2	Джилас М. Лицо тоталитаризма. – М., 1992.	Співбесіда	З групою
4	2	Латыш М. В. «Пражская весна» 1968 и реакция Кремля. – М., 1998.	Співбесіда	З групою
5	2	Гиренко Ю. С. Сталин – Тито. – М., 1991.	Співбесіда	З групою
6	12	Репина Л. П. Социальная история в историографии XX века. – М., 2001.	Реферат	З групою
7	12	Шик О. «Весеннее возрождение» - иллюзии и действительность. – М., 1991	Реферат	З групою
8	1 2	Романенко С. А. Югославия: кризис, распад, война. Образование независимых государств.	Реферат	З групою
9	1 2	Волков В. К. Узловые проблемы новейшей истории стран Центральной и Юго-Восточной Европы. – М., 2000.	Реферат	З групою
	64			

9. Індивідуальне науково-дослідне завдання:

Написання курсових робіт

10. Методи навчання:

Проблемно-тематичний, аналізу і синтезу, порівняльний.

11. Методи контролю:

Письмова робота, підготовка реферату, співбесіда, індивідуальна бесіда

12. Розподіл балів, що отримують студенти

Поточний контроль та самостійна робота	Сума
--	------

Розділ 1			Розділ 2					Розділ 3						
T1	T2	T3	T1	T2	T3	T4	T5	T1	T2	T3	T4	T5	60	100
3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3		

Кожний змістовий розділ закінчується письмовою контрольною роботою.

Критерії оцінювання:

Розділ 1 = 10 балів

15 балів – надано вичерпну відповідь на питання;

10 балів – надано в основному вірну відповідь на питання;

5 балів – надано частково вірну відповідь на питання;

0 балів – відсутність відповіді на питання.

Розділ 2 =15 балів

15 балів – надано вичерпну відповідь на питання;

10 балів – надано в основному вірну відповідь на питання;

5 балів – надано частково вірну відповідь на питання;

0 балів – відсутність відповіді на питання.

Розділ 3 =15 балів

Підсумковий семестровий контроль = 60 балам

Критерії оцінювання:

60 балів – надано вичерпну відповідь на питання;

40 балів – надано в основному вірну відповідь на питання;

30 балів – надано частково вірну відповідь на питання;

0 балів – відсутність відповіді на питання.

Запитання та тести до розділу 1. Слов'янські народи та держави Центральної та Південно-Східної Європи у другій половині XIX – на початку XX ст.

1. Що заважало переходу до модернізації суспільно-політичного і економічного життя слов'янських народів Центральної та Південно-Східної Європи в середині XIX ст.?
2. Національний рух в чеських землях у другій половині XIX – на початку XX ст.
3. Економічний розвиток чеських земель наприкінці XIX – на початку XX ст. та його вплив на розвиток національної освіти, науки і культури.
4. Особливості національно-визвольної боротьби словенців у складі Цислейтанії.
5. Політичне і економічне становище Словаччини у складі Транслейтанії.
6. Боротьба хорватів за розширення політичних і економічних повноважень Хорватської Бановини у складі Транслейтанії.
7. Особливості політичного і економічного становища Боснії і Герцоговини в період австрійської окупації.
8. Галичина і Ладомерія у складі Цислейтанії.
9. Значення російсько-турецької війни 1877 – 1878 рр. для звільнення від поневолення балканських слов'янських народів.
10. Створення Болгарського князівства, становлення державності.
11. Політичний і економічний розвиток Болгарії наприкінці XIX – початку XX ст.
12. Участь слов'янських держав у Балканських війнах 1912 – 1913 років.
13. Становище македонців у складі Туреччини на початку XX ст. Їх доля після Балканських війн.

14. Отримання незалежності Сербським князівством, проголошення королівства, внутрішньополітична боротьба в останній чверті XIX – на початку XX ст.
15. Політичний і економічний розвиток Сербського королівства в 1903 – 1914 роках.
16. Політичне і економічне становище Чорногорії у другій половині XIX – на початку XX ст.
17. В чому суть “австрославізму”?
18. Роль “старочехів” і “младочехів” у чеському національному русі.
19. Зародження і розвиток ідеї чехословакізму.
20. Головні національні вимоги словаків у складі Угорського королівства.
21. Становище словенських провінцій у складі Австрії і Італії.
22. Роль бана Єлачича в отриманні автономних прав хорватами.
23. В чому суть ідеї “панхорватизму”?
24. Чим відрізняло становище поляків і українців в Галичині і Лодомерії?
25. Яку політичну партію очолював Р. Дмовський і його роль в боротьбі за національні права поляків на початку XX ст.?
26. Наслідки поразки повстання 1863 р. в Королівстві Польським.
27. Роль О. Батенберга у становленні Болгарського князівства.
28. Наслідки Балканських війн для Болгарії.
29. Державний переворот 1903 р. та його наслідки для Сербії.
30. Хто спровокував початок Першої світової війни?
31. Позиція Ю. Пілсудського по національному питанню напередодні і під час Першої світової війни.
32. На боці якого блоку держав воювала Болгарія в Першій світовій війні?

Приклади варіантів

Варіант 1

1. Що заважало переходу до модернізації суспільно-політичного і економічного життя слов'янських народів Центральної та Південно-Східної Європи в середині XIX ст.?
2. В чому суть “австрославізму”?

Варіант 2

1. Національний рух в чеських землях у другій половині XIX – на початку XX ст.
2. Наслідки Балканських війн для Болгарії.

Варіант 3

1. Економічний розвиток чеських земель наприкінці XIX – на початку XX ст. та його вплив на розвиток національної освіти, науки і культури.
2. Позиція Ю. Пілсудського по національному питанню напередодні і під час Першої світової війни.

Варіант 4

1. Особливості національно-визвольної боротьби словенців у складі Цислейтанії.
2. Наслідки поразки повстання 1863 р. в Королівстві Польським.

Варіант 5

1. Політичне і економічне становище Словаччини у складі Транслейтанії.
2. Роль О. Батенберга у становленні Болгарського князівства.

Варіант 6

1. Боротьба хорватів за розширення політичних і економічних повноважень Хорватської Бановини у складі Транслейтанії.
2. Чим відрізняло становище поляків і українців в Галичині і Лодомерії?

Варіант 7

1. Особливості політичного і економічного становища Боснії і Герцоговини в період австрійської окупації.
2. На боці якого блоку держав воювала Болгарія в Першій світовій війні?

Варіант 8

1. Галичина і Ладомерія у складі Цислейтанії.
2. Хто спровокував початок Першої світової війни?

Варіант 9

1. Значення російсько-турецької війни 1877 – 1878 рр. для звільнення від поневолення балканських слов'янських народів.
2. Яку політичну партію очолював Р. Дмовський і його роль в боротьбі за національні права поляків на початку ХХ ст.?

Варіант 10

1. Створення Болгарського князівства, становлення державності.
2. В чому суть ідеї “панхорватизму”?

Варіант 11

1. Політичний і економічний розвиток Болгарії наприкінці ХІХ – початку ХХ ст.
2. Роль бана Єлчича в отриманні автономних прав хорватами.

Варіант 12

1. Участь слов'янських держав у Балканських війнах 1912 – 1913 років.
2. Становище словенських провінцій у складі Австрії і Італії в середині ХІХ ст.

Варіант 13

1. Становище македонців у складі Туреччини на початку ХХ ст. Їх доля після Балканських війн.
2. Державний переворот 1903 р. та його наслідки для Сербії.

Варіант 14

1. Отримання незалежності Сербським князівством, проголошення королівства, внутрішньополітична боротьба в останній чверті ХІХ – на початку ХХ ст.
2. Зародження і розвиток ідеї чехословакізму.

Варіант 15

1. Політичний і економічний розвиток Сербського королівства в 1903 – 1914 роках.
2. Головні національні вимоги словаків у складі Угорського королівства.

Варіант 16

1. Політичне і економічне становище Чорногорії у другій половині ХІХ – на початку ХХ ст.
2. Роль “старочехів” і “младочехів” у чеському національному русі.

Запитання та тести до розділу 2.

1. Передумови створення незалежності Польської держави.
2. Політична боротьба в Польській республіці та економічне становище на початку 20-х років.
3. Державний переворот 1926 р. в Польщі. Характеристика “санаційного режиму”.
4. Польсько-радянські та польсько-німецькі відносини в 30-х роках ХХ ст.
5. Ліквідація незалежності Польщі в результаті нападу Німеччини та окупації радянськими військами “східних кресів”.
6. Утворення Чехословацької республіки. Вплив ідей “чехословакізму” на становище словаків, німців, українців Закарпаття, мадярів.
7. Конституція 1920 р. та становлення парламентської демократії у Чехословаччині.
8. Формування єдиного господарського комплексу та розвиток економіки ЧСР в 20-х роках ХХ ст.
9. Чехословаччина в системі міжнародних відносин у 20- 30-х роках ХХ ст.
10. Загострення міжнаціональних відносин у Чехословаччині у другій половині 30-х років ХХ ст.

11. Ліквідація незалежності Чехословацької республіки.
12. Створення Королівства сербів, хорватів і словенців та вплив міжнародних протиріччів на політичне життя країни в 20-х роках ХХ ст.
13. Участь КСХС у Малій та Балканських Антантах.
14. Державний переворот 1929 р. та його наслідки для Югославії.
15. Югославське Королівство в 1939 – 1941 рр.
16. Наслідки поразки Болгарії у I світовій війні.
17. Діяльність уряду БЗНС.
18. Державний переворот 1923 р. та його вплив на політичне та економічне становище Болгарії в 20- 30-х роках ХХ ст.
19. Установлення монархічної диктатури царя Бориса III та втягнення Болгарії у Другу світову війну.
20. Особливості авторитарного режиму Ю. Пілсудського в Польщі.
21. Становище національних меншин у Польській республіці в 20-30-х роках ХХ ст.
22. Пакт Ріббентропа-Молотова і його вплив на долю Польщі.
23. Роль Т. Масарика у створенні Чехословацької республіки.
24. Словацьке питання у довоєнній Чехословаччині.
25. Особливості парламентської демократії у Чехословацькій республіці.
26. Мюнхенська угода та її вплив на подальшу долю Чехословаччини.
27. Яка політична сила виступала найбільш послідовно проти великодержавної політики сербів в КСХС?
28. Хто здійснив державний переворот у 1929 р. у Югославії та його наслідки?
29. Як вплинуло на політичне життя Югославського королівства проголошення автономії Хорватської бановини?
30. Хто такі “ушасті” та їх вимоги?
31. О. Стамболійський, суть “станової теорії”, причини поразки уряду БЗНС.
32. “Червоний” і “білий” терор в Болгарії у другій половині 20-х років ХХ ст.
33. Болгаро-югославські відносини у міжвоєнний період.
34. Хто входив до малої Антанти та яку роль вона відігравала в міжнародних відносинах?
35. Які країни взяли участь у ліквідації незалежності Югославського королівства?
36. Чому Велика Британія і Франція не виконали своїх обіцянок щодо гарантій незалежності Чехословаччини і Польщі?
37. Участь СРСР у ліквідації незалежності Польщі.
38. Що це за блок Центроліва і яка його доля?
39. Особливості участі Болгарії у Другій світовій війні.
40. Коли існувала так звана Друга Чехословацька республіка, її особливості і причини ліквідації?

Питання до підсумкового семестрового контролю

1. Характерні риси лівототалітарних режимів в країнах Центрально-Східної Європи.
2. Роль РЕВ у функціонуванні соціалістичної системи.
3. Місце Варшавського договору у взаємовідносинах СРСР і соціалістичних країн Центрально-Східної Європи.

4. Основні закономірності демократичних революцій в країнах Центрально-Східної Європи.
5. Відновлення незалежності Польщі після Другої світової війни.
6. Особливості режиму “народної демократії” в ПНР.
7. Встановлення тоталітарного режиму в Польщі та його наслідки.
8. Запровадження “радянської моделі соціалізму” в Польщі.
9. Невдачі у здійсненні кооперування сільського господарства в ПНР.
10. Спроби демократизації Польщі у другій половині 50-х років ХХ ст.
11. Антитоталітарне повстання в прибалтійських містах Польщі в грудні 1970 р.
12. Спроби проведення економічних реформ за часів правління Е. Герека.
13. Політична і економічна криза у Польщі на початку 80-х років ХХ ст.
14. Протистояння уряду і Незалежної Самосправної профспілки “Солідарність” у Польщі.
15. Угоди, досягнуті за “Круглим столом” 1989 р. у Польщі та їх реалізація.
16. Демонтаж тоталітарної системи в Польщі.
17. Здійснення “шокової терапії” Бальцеровича та її значення для переходу Польщі до ринкових економічних відносин.
18. Становлення парламентської демократії в Республіці Польща.
19. Євроінтеграція Польщі.
20. Сучасне політичне і економічне становище Республіки Польща.
21. Особливості режиму “народної демократії” в Чехословаччині.
22. Державний переворот у лютому 1948 р. і установаження тоталітарного режиму в Чехословаччині.
23. Запровадження “радянської моделі соціалізму” в ЧСР та його наслідки.
24. “Працька весна” 1968 р.
25. Період так званої “нормалізації” у Чехословаччині.
26. Взаємовідносини чехів і словаків у післявоєнний період. Перетворення ЧССР на федеральну державу.
27. Назрівання політичної кризи в Чехословаччині у 80-х роках ХХ ст.
28. “Оксамитова” революція в Чехословаччині.
29. Демонтаж тоталітарної системи в Чеській і Словацькій федеративній республіці (ЧіСФР).
30. Відновлення парламентської демократії в ЧіСФР, початок переходу до ринкових економічних відносин.
31. Мирне розлучення Чехії і Словаччини.
32. Реституція та приватизація в Чеській республіці.
33. Євроінтеграція Чеської республіки.
34. Особливості переходу до ринкових відносин у Словацькій республіці.
35. Євроінтеграція Словацької республіки.
36. Болгарія в період режиму “народної демократії”.
37. Запровадження “радянської моделі” соціалізму в Болгарії.
38. НРБ за часів правління Т. Живкова.
39. Особливості переходу від тоталітарної системи до парламентської демократії у Болгарії.
40. Економічний розвиток Болгарії у посттоталітарний період.
41. Сучасна Болгарія у системі міжнародних відносин.
42. Встановлення комуністичної диктатури в ФНРЮ.
43. Конфлікт Тіто - Сталіна та його наслідки для Югославії.

44. Визначення “югославського шляху до соціалізму” та спроби побудови “країни самосправного соціалізму”.
45. Політична та економічна криза 80-х років ХХ ст. у СФРЮ.
46. Розпад федеративної Югославії: причини та наслідки.
47. Політичне і економічне становище республіки Словенія після проголошення незалежності.
48. Громадянська війна в Хорватській республіці у 1991 – 1995 рр.
49. Сучасне політичне і економічне становище Хорватської республіки.
50. Громадянська війна в Боснії і Герцоговині у 1992 – 1995 рр.
51. Створення Конфедерації Босни і Герцоговини, роль військ КФОР.
52. Сучасне політичне і економічне становище Конфедерації Босни і Герцоговини.
53. Проголошення Союзної республіки Югославії.
54. Участь Сербії у громадянській війні в Хорватії і в Боснії та Герцоговині.
55. Авторитарний режим С. Мілошевича в СРЮ.
56. Проблема Косово і Метохії у Сербії, спроби її вирішення військом шляхом.
57. Операція “Союзницька сила” проти Сербії та її наслідки.
58. Падіння режиму С. Мілошевича та перехід до парламентської демократії у Сербії.
59. Вихід Чорногорії з союзної держави, її сучасне політичне і економічне становище.
60. Яка партія мала найбільш вплив серед населення Польщі у перші післявоєнні роки та її доля?
61. Як було вирішено питання про кордони ПНР?
62. Особливості кооперування сільського господарства в Польщі та його розвитку у 50 – 80-х роках ХХ ст.
63. Антитоталітарний виступ 1956 р. у Познані.
64. Виникнення “Солідарності” та її роль у антитоталітарному русі в Польщі.
65. Які рішення було ухвалено за “Круглим столом” у Польщі?
66. У чому полягала “шокова терапія” Бальцеровича?
67. Хто такий Л. Валенса та його роль у демократизації Польщі?
68. Які причини поразки “Празької весни” 1968 р.?
69. Хартія 77 у Чехословаччині.
70. Причини “мирного розлучення” Чехії і Словаччини.
71. Яку роль відігравав Союз демократичних сил у переході Болгарії до парламентської демократії?
72. Як було вирішено національне питання у ФНРЮ?
73. Що це за Балканська федерація і яка її доля?
74. Які основні складові в системі “самоврядного соціалізму” в СФРЮ?
75. Яку роль відігравав Й.Б. Тіто в історії Югославської федерації?
76. Зовнішня політика СФРЮ.
77. Причини розпаду СФРЮ.
78. Хто такий Ф. Туджман і яка його роль у становленні незалежної Хорватії?
79. Що передбачали Дейтонські угоди?
80. Чому Греція не визнає Республіку Македонія?
81. Коли відбувся збройний конфлікт албанців у Республіці Македонія? Як його було розв’язано?
82. Чому значна частина сербів підтримувала С. Мілошевича?

83. Причини загострення відносин албанців Косово з сербською владою у 80-90-х роках ХХ ст.
84. Причини “мирного розлучення” Чорногорії і Сербії.
85. Хто сприяв проголошенню незалежності Косово і відношення до цього Сербії?
86. Які основні народи проживають у Боснії і Герцоговині і як вирішено питання про їх державно-правовий статус у сучасній державі?
87. Роль Вишеградської четвірки у становленні посттоталітарних держав Східної Європи.
88. Польсько-українські відносини на сучасному етапі.
89. Які сучасні зарубіжні слов’янські країни входять до НАТО і ЄС?
90. Особливості режиму “народної демократії”, встановленого в країнах Центрально-Східної Європи.

Максимальна оцінка за підсумковий семестровий контроль 60 – балів
Критерії оцінки за письмову роботу підсумкового семестрового контролю

60 балів - Повна відповідь на два запитання і тест, встановлення причинних зв’язків, точність дат і прізвищ, обґрунтованість висновків, вільне володіння категорійним апаратом, обізнаність з рекомендованою літературою.

40 балів – Вірна відповідь на два запитання і тест, обізнаність з рекомендованою літературою, незначні упущення при згадуванні дат та прізвищ.

30 балів – вірна і достатньо повна відповідь на одне запитання і тест, недостатнє використання матеріалів з рекомендованої літератури.

20 балів – Неповна відповідь на одне із запитань або тест, неточність дат і прізвищ, недостатня послідовність викладу матеріалу, поверхові знання з дисципліни.

0 балів – студент отримує в результаті відсутності

Для допуску студента до підсумкового семестрового контролю(екзамену)сума набраних балів за контрольними роботами повинна становити як мінімум 40 балів.

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Для екзамену, курсової роботи, практики	Для заліку
90-100	A	ВІДМІННО	ЗАРАХОВАНО
80-89	B	ДОБРЕ	
70-79	C		
60-69	D	ЗАДОВІЛЬНО	
50-59	E		
1-49	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО	НЕ ЗАРАХОВАНО

0 БАЛІВ - відсутність без поважних причин при написанні письмової контрольної роботи студент .

Підсумкова оцінка

Підсумкова оцінка складається із суми балів за письмові контрольні роботи до розділів та балів за роботу по підсумковому семестровому контролю

Рекомендовані підручники, навчальні посібники та література:

1. Історія західних і південних слов'ян (із давніх часів до XX ст.). – Київ, 2001.
2. Історія західних і південних слов'ян. XX століття. – Харків, 1998.
3. Історія Центрально-Східної Європи. – Львів, 2001.
4. История южных и западных славян. В 2 томах. – Москва, 1998.
5. В. Яровий. Новітня історія Центральноєвропейських та балканських країн. XX століття. – Київ, 2005.
6. В.П. Газін, С.А. Копилов. Новітня історія країн Європи та Америки (1945 – 2002 роки). – Київ, 2004.
7. Новейшая история стран Европы и Америки. XX век. – в 2-х частях. – Москва, 2003.
8. Є.П. Пугач Встановлення тоталітарних режимів в Центральній та Південно-Східній Європі. – Харків, 2008.
9. Політичні кризи та антитоталітарні рухи в країнах Східної Європи (50-80-ті роки XX ст.). – Харків, 2000.
10. В. Чорній. Історія Болгарії. – Львів, 2007.
11. Л.О. Зашкільняк, М.Г. Крикун. Історія Польщі: від найдавніших часів до наших днів. – Львів, 2002.
12. Чехи и словаки в XX веке. – Т.1-2. – Москва, 2005.
13. С.А. Романенко. Югославия: кризис, распад, война. Образование независимых государств. - Москва, 2000.
14. История антикоммунистических революций конца XX века. Центральная и Юго-Восточная Европа. – Москва, 2007.
15. Центральная-Восточная Европа во второй половине XX века. – Т.1-3. – Москва, 2000-2002.
16. Македония: путь к самостоятельности. Документы. – Москва, 1997.
17. В. Буряк Республіка Болгарія на зламі двох епох. Політична трансформація суспільства. – Чернівці, 2004.
18. Е. Пугач История Словакии. – Харків, 2013.
19. Югославия в XX веке. Очерки политической истории. – Москва, 2011.
20. Центральная и Юго-Восточная Европа. Конец XX - начало XXI вв. Историко-политологический справочник. – Москва, 2015.

